

Аналіз діяльності Верховної Ради України в напрямку утвердження демократичних цінностей (2014-2017рр.)

Постановка проблеми. Україна знаходиться в складній, неоднозначній соціально-політичній ситуації, яка обумовлена багатьма чинниками. З одного боку, це негативні детермінанти: втрата контролю української влади над частиною території; пряма загроза суверенітету та територіальної цілісності держави; збройне протистояння на Донбасі, і як наслідок, суспільно-політична та економічна нестабільність та падіння рівня добробуту громадян. З іншого боку, це позитивні детермінанти: зростання політичної свідомості та культури українських громадян, активізації їхньої громадської свідомої позиції; взяття курсу на децентралізацію влади, і як наслідок, децентралізація в середовищі політичної еліти. Це зумовило виникнення та може створити умови до виникнення у майбутньому низки проблем щодо організації та проведення демократичних виборів. На даний час утвердження демократичних цінностей є найважливішим завданням. Перед Верховною Радою і депутатами постає проблема її реалізації. Актуальність дослідження обумовлюється та посилюється недостатнім рівнем наукової розробленості проблеми та недостатнім її вивченням.

Метою публікації є дослідження діяльності Верховної Ради України в напрямку утвердження демократичних цінностей, з'ясування основних сфер впливу Верховної Ради України на ефективний процес утвердження демократичних цінностей. Для досягнення мети були поставлені такі **завдання**:

- Розкрити сутність демократичних цінностей, та сформувані їх ознаки;
- Дослідити стан демократії в Україні;
- Дослідити вплив Революції гідності на утвердження демократичних цінностей;
- р'ясувати які кроки були зроблені Верховною Радою України для утвердження демократичних цінностей;
- розрахувати елементи діяльності Верховної Ради України, що збільшить ефективність утвердження демократичних цінностей.

Виклад матеріалу. Говорячи про демократичні цінності, варто зазначити, що загальне їх розуміння можна відшукати у філософських джерелах. Ідея свободи, рівності й справедливості є фундаментальними ідеями-принципами для права. Цінності – це загальні ідеї, які допомагають людям відрізнити добро від зла, бажане від небажаного і формувати на цій основі суспільні орієнтири та принципи поведінки. Сама демократія в сучасному світі є важливою і загальновизнаною цінністю. Але вона утверджується і набирає справжньої сили лише за умови, коли люди усвідомлюють, за що вони її цінують, чого хочуть досягти з її допомогою і що захистити. Ці основоположні риси демократії перетворили її на соціальну цінність в уяві людей і можуть бути охарактеризовані як демократичні цінності. Демократичні цінності – це уособлення значущості демократії, привабливості її для більшості людей, те, заради чого демократію варто захищати, завдяки чому вона здобуває нових прихильників в усьому світі. Отже, мова йде про специфічні непересічні цінності демократії, які характеризують людське існування в усій його повноті й багатоманітності. Академік Н. Оніщенко стверджує, що демократичне право має бути взірцем свободи, гарантом рівності прав на самореалізацію, захист від агресії держави. Тобто сутність демократичного права полягає в тому, що воно повинне слугувати інтересам людини. Виходячи з цього ми можемо стверджувати, що демократичні цінності закладаються передусім у правах людини, які мають захищатися як пріоритет у демократичній правовій державі. Однак і права людини виходять із усвідомлення певних цінностей, на яких будується право й, відповідно, демократія. Демократія, як явище, спрямована на розуміння її як ідеального устрою державного і суспільного життя, що обумовлене правом. До речі, демократія є багатоплановою, яка виражає здійснення народовладдя через рівність

громадян. На розвиток демократії безпосередньо, впливає правове середовище, правова культура, менталітет, розуміння права.

На даний час демократія в Україні знаходиться на перехідному етапі між авторитаризмом і недостатньою демократією.

За роки незалежності в Україні прагнення до утвердження демократичних цінностей перетворилося на фікцію, оскільки був відсутній діалог між владою та громадянським суспільством; відносини правлячої еліти й опозиції були схожі на виставу, бо кожна з сторін намагалася перетягнути увагу на себе, влада і громадяни існували незалежно один від одного вони ніби існували в паралельних світах. У парламенті переважали групки за інтересами (лобістські угруповання) чи прихильники певного лідера (клієнтела). Також чітко простежується формування нових центрів постачання кадрів для правлячої еліти.

Під впливом «Революції гідності» відбувається трансформація політичної і правової культури у бік європейських демократичних цінностей, становлення реального громадянського суспільства, докорінна зміна політико-ідеологічних уподобань громадян, переосмислення правових цінностей та формування правової культури демократичного суспільства. Значного впливу «Революції гідності» зазнали ставлення до демократії і держави. На думку Ю. Шведа, в Україні спостерігається крах імітаційної демократії. Проте падіння імітаційної демократії ще не означає, що на її місці автоматично з'явиться реальна демократія.

Для нинішнього стану України характерним став випереджальний розвиток громадянського суспільства щодо рівня розвитку державних інституцій. Після Революції гідності хвилю громадської активності не підхопили державці, які прийшли до влади після повалення режиму Януковича. Відповідно в умовах зниження довіри до владних інституцій для громадянського суспільства не залишилося іншого вибору, як самостійно напрацьовувати та реалізовувати пропозиції щодо реформування країни, давати нагальну відсіч зовнішній агресії, робити боєздатною національну армію, що почала відроджуватися майже з нуля, боротися з корупцією, що роз'їдає державний механізм і судові інстанції.

Головним досягненням революції гідності стало незалежність України від Російської Федерації. Внаслідок революції Верховною Радою було проведено ряд реформ для утвердження демократичних цінностей:

- Судова реформа;
- Введення електронних декларацій для чиновників;
- Децентралізація влади;
- Реформування збройних сил;
- Декомунізація.

Отож розглянемо кожну з реформ більш детально:

Судова реформа була проведена з метою наближення даної гілки влади до простої людини, доступність судової влади та позбавлення елементів формалізму.

- змінює тексти Господарського, Цивільного та Адміністративного кодексів повністю;
 - з'являються електронний суд;
 - Верховний суд як касаційна інстанція ;
 - справи можуть переглядатися не тільки за нововиявленими, але й за виключними обставинами;
 - вводиться у адміністративному судочинстві щось на кшталт прецедентного права;
- Усі ці зміни насправді роблять наше життя комфортнішим, зручнішим.

Повноцінний запуск системи електронного декларування був останнім з комплексу антикорупційних зобов'язань України для отримання безвізового режиму з ЄС. Також е-декларування було умовою для отримання макрофінансової допомоги від ЄС та наступного траншу від МВФ. Спочатку кінцевим терміном упровадження електронної системи декларування було визначено 1 липня, потім через технічні причини його перенесли на 15 серпня.

Децентралізація влади:

Об'єднані територіальні громади, простіше кажучи, це - ОСББ в масштабах країни. Найголовніша їх функція - формування та виконання бюджету, створеного зусиллями громади. Якщо раніше, коли одиницями самоврядування в громадах були сільради та райради, усі податки, зібрані з громади, йшли "нагору", а звітти розподілялися «по низах», то зі стартом децентралізації ситуація кардинально змінилась - тепер лише певний відсоток податків йде в державну казну на загальнодержавні потреби, а решта лишається місцевим органам влади. Відтепер очільники селищ та міст не можуть скаржитись на те, що не отримали кошти від держави і їм не потрібно ходити випрошувати - вони ці ресурси вже мають.

Необхідною була модернізація Збройних Сил України та оновлення їх матеріальної бази, вирішення цього завдання було покладено на військову реформу, адже діюча армія є гарантом національної безпеки, дотримання державних кордонів, що у свою чергу створює сприятливі умови для життя громадян держави, які відчувають захист.

- Забезпечення поступового збільшення кількості модернізованих і нових зразків озброєння та військової техніки (ОВТ);
- удосконалення систем управління та всебічного забезпечення Збройних Сил,
- підвищення ефективності і зменшення витрат на їх утримання шляхом інтеграції органів військового управління на стратегічному та оперативному рівні,
- оптимізація кількості та чисельності військових частин забезпечення, автоматизації управлінських процесів і процесів обліку та руху матеріальних засобів;

У зв'язку з поваленням комунізму та обранням для України соціально-демократичної орієнтації важливим було подолання наслідків існування даного режиму, що найлаконічніше виявився в ідеологічній сфері та відсутності плюралізму. Процес декомунізації узаконений ухваленням 9 квітня 2015 року Верховною Радою України пакетом законів. Даний процес забезпечує повноцінний розвиток України в соціальній сфері та в сфері здійснення та дотримання прав і свобод людини.

Одним з найбільш ефективних методів профілактики корупції в державній сфері є посилення заходів фінансового та іншого контролю осіб, уповноважених на виконання державних та інших, прирівняних до них функцій.

За думкою О. Богінича для збільшення утвердження демократичних цінностей необхідно посилити контроль за діяльністю органів держави, а саме введення щорічного звітування вищих посадових осіб держави щодо виконання своїх обов'язків. У випадку негативної оцінки із боку громадськості такі посадові особи повинні піти у відставку.

За його думкою необхідно підвищити відповідальність посадових осіб, способом укладення контракту між посадовою особою та громадським суспільством на виконання державних функцій, встановлення їм заробітної плати роботодавцем, яким є суспільство.

Зазначене, на нашу думку, дійсно сприяло б утвердженню принципу рівності як демократичної цінності, що збалансувала б відносини між державною владою та суспільством в цілому.

Висновок. Демократичні перетворення, що контролює і регламентує Верховна Рада в Україні, є початком великих і всебічних інноваційних трансформувальних в усіх сферах українського суспільства. Ці переміни наочно демонструють, що народ є дієвим сувереном влади і може ефективно впливати на інститути державної влади, контролювати і оптимально трансформувати їх відповідно до європейських і світових пріоритетів.

Основним політичним пріоритетом Верховної Ради стає соціальна ентропія влади, узгодження свободи кожного зі свободою всіх і забезпечення найвищої ефективності в соціальному регулюванні державної влади та встановленні демократичного політичного порядку в суспільстві. Це вихідна компонента правової держави, в якій «юридичними засобами насправді забезпечено максимальну реалізацію основних прав і свобод людини»

Дотримання принципів відкритості й прозорості в діяльності органів державної влади для демократичного суспільства є ключовою передумовою утвердження демократії участі. Вони надають можливість громадянам та їх об'єднанням безперешкодно контактувати з

посадовими та службовими особами цих органів, здійснювати спільно з ними заходи публічного характеру, а також використовувати публічну інформацію для більш ефективної участі в прийнятті органами державної влади нормативно-правових актів.

Список використаної літератури

1. Чепульченко Т. О. Демократичні цінності: теоретико-правовий аспект / Т. О. Чепульченко. – 2017.
2. Кривошеїн В. В. Вплив "Революції гідності" на політичну та правову культуру українського суспільства. / В. В. Кривошеїн. – 2015.
3. Політологія: навч. посіб. / Т. В. Гончарук, М. І. Гурик, І. С. Дмитрів [та ін.]. – Тернопіль: б.в., 2006. – 180с.
4. Лук'янчук Г. В. Стан демократії в Україні / Г. В. Лук'янчук. – 2016.
5. Дацюк С. І. Революція, війна та демократія / С. І. Дацюк. – 2014.
6. Дзюбко І. С. Політологія: підручник / І. С. Дзюбко, В. П. Андрущенко, К. М. Левківський. – Київ: Вища школа, 2011. – 304 с.
7. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://rada.gov.ua/news/Novyny/>.
8. Гурик, М. І. Українська політична еліта: історичний огляд і перспективи розвитку // Інтелігенція і влада. – Одеса : Астропринт, 2006. – С. 67-73.
9. Гончарук, Т. В. Філософські проблеми державного управління [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Гончарук, М. І. Гурик, М. Л. Шумка ; відп. за вип. Т. В. Гончарук. – Тернопіль : Економічна думка, 2015. – 216 с.
10. Гурик, М. І. Концепція еліти В. Литинського: аналіз і перспективи / М. І. Гурик // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Культурологія», Острог, 2010.– С.121-126.
11. Гурик, М. І., Шумка, М. Л. «Каста луччих людей» у соціально-філософському вченні Дмитра Донцова / М. І. Гурик, М. Л. Шумка // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філософія». – Вип.8.– Острог, 2011.– С.36-46.
12. Гончарук, Т. В. Ментально-філософські засади національного буття, їх детермінуючий вплив на суспільні процеси [Текст] / Т. В. Гончарук // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації : монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевиц, М. І. Гурик [та ін.] ; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 44-71